

Ajda Flisar

Dijakinja 4. letnika
Gimnazije Bežigrad,
program mednarodne mature
ajdafllisar@gmail.com
COBISS: 1.04

Medkulturnost in integracija dijakov na srednji šoli iz prve roke

Interculturalism and Integration of High-school Students First-hand

Povzetek

Mednarodni program na Gimnaziji Bežigrad, ki s svojimi dolgoletnimi izkušnjami odseva odlične rezultate, predstavlja izziv ne samo za slovenske učitelje, ki v programu predmete poučujejo v angleščini, ampak tudi za vse deležnike učnega procesa. Dijaki, ki se na novo socializirajo v slovenskem kulturnem, jezikovnem in šolskem okolju, potrebujejo pomoč učiteljev, sošolcev in svetovalne službe, saj je začetek za marsikaterega priseljence naporen. Občutki drugačnosti jih spremljajo vsakodnevno in vloga šole je, da jih vodi v učnem procesu in jim pokaže možnosti za vključenost v novo okolje. Moja udeležba v programu me je prepričala, da je Slovenija na pravi poti pri vključevanju tujcev v naš šolski sistem.

Ključne besede: priseljenci, vključenost, medkulturni dialog, drugačnost, strpnost, multikulturnost

Abstract

The international program implemented at the Bežigrad Grammar School which reflects excellent results based on its longstanding experiences is challenging not only for Slovenian teachers teaching the material in English but also for all other participants in the learning process. The students who are socialized anew in the Slovenian cultural, language and school environment require help from teachers, classmates and advisors as many immigrants find the new beginning quite difficult. The feeling of being different is their everyday occurrence and it is the school's role to guide them through the learning process by showing them the possibilities of integrating into the new environment. My participation in the program convinced me that Slovenia is on the right path relative to the integration of immigrants into the Slovenian school system.

Keywords: immigrants, integration, intercultural dialogue, differences, tolerance, multiculturalism

Na področju VIZ se v slovenskih šolah povečuje potreba po vzpostavitvi sistema, ki otroke priseljencev uspešno integrira v slovenski šolski prostor in jim zagotovi medkulturno okolje, ki temelji na spoštovanju in priznavanju medkulturnih razlik.

Uvod

Na začetku tretjega tisočletja, ko postaja svet vse bolj globalen, je medkulturnost postala naša dnevna stalnica. Pestrost kulturnih, jezikovnih, nacionalnih, etničnih in rasnih razlik od nas zahteva prilagoditve z namenom vzpostaviti pozitiven dialog med različnimi skupinami ljudi. Na področju vzgoje in izobraževanja se v zadnjih letih v slovenskih šolah povečuje potreba po vzpostavitvi sistema, ki otroke priseljencev uspešno integrira v slovenski šolski prostor in jim zagotovi medkulturno okolje, ki temelji na spoštovanju in priznavanju

medkulturnih razlik (splet 1). Za uspešno izvajanje tega procesa je zelo pomembno sodelovanje med vsemi deležniki: otroki, učitelji, starši, svetovalnimi službami in vodstvom šole (splet 2). Učitelji se morajo intenzivno usposablјati in učiti različnih strategij, ki ustrezajo učencem, ter jih oblikovati glede na značilnosti in potrebe multikulturne družbe (splet 3).

Sprejetost, vključenost in uspešnost otrok, ki so prišli v Slovenijo, je glavni cilj in želja otrok, staršev in vseh, ki sodelujejo v pedagoškem procesu. Srečno sobivanje v šolskem prostoru

kakor tudi v širšem lokalnem okolju pa zahteva čas in potrpljenje, saj se otroci v svojem kritičnem čustvenem obdobju soočajo z različnimi težavami, zato rabijo pomoč, podporo in prilagoditve, ki jim jih lahko ponudijo sošolci, starši in šola. »Kakovost dela šole je odvisna od kakovosti dela v oddelkih, to pa velja tudi za medkulturno vzgajanje. Bistvo medkulturne vzgoje se uresničuje v oddelku, programu, oblikah in odnosih zlasti med učenci, pri tem pa je nepogrešljiva učiteljeva vloga. Učitelj predstavlja most med učenci, med kulturo manjšine in kulturo večine. Od njegovega znanja, kompetenc in usposobljenosti bo odvisno, kako bodo učenci razvili in izkoristili svoje potenciale.« (Resman, 2003: 71–72)

Medkulturnost na Gimnaziji Bežigrad

Izkušnja, ki sem jo pridobila kot dijakinja mednarodnega programa na Gimnaziji Bežigrad, mi je dala možnost vpogleda v svet tistih, ki so iz različnih razlogov z družino ali sami zapustili svojo domovino in postali del izobraževalnega programa v Sloveniji za obdobje dveh oziroma štirih let. Razumeti njihovo drugačnost, jim pomagati in se obenem od njih učiti, je bila priložnost, ki sem jo začela dojemati šele potem, ko smo skupaj presedeli ure v učnih klopih, klepetali v odmorih, se zabavali po pouku in na šolskih ekskurzijah ter se potili na zaključnih izpitih. Ker me je zanimalo, s kakšnimi težavami so se soočili takoj ob prihodu v novo šolo, sem med dijake mednarodnega oddelka opravila anketo, v kateri sem dobila vpogled v njihove občutke in razmišljanje. Odgovori na vprašanje v anketi so bili večinoma povezani z razumevanjem, saj je jezik sporazumevanja na šoli angleščina, ki je mnogi niso obvladali. Posledično so imeli težave pri dojetanju snovi pri različnih predmetih, še zlasti pri specifični terminologiji posameznega predmeta. Nekateri so prišli iz držav, kjer se šolski sistem popolnoma razlikuje od slovenskega, zato je to predstavljalo dodatno oviro. Socializacija v novem okolju je bila odvisna od pripravljenosti dijakov, da spoznajo nove prijatelje in navežejo stike tudi zunaj šolskega okolja. Občutek nesprejetosti je bil večji predvsem pri tistih, ki so imeli domotožje ali pa so v Sloveniji nameravali ostati samo krajše obdobje.

Zato menim, da ima svetovalna služba v tem času pomembno vlogo pri premagovanju začetnih in tudi sprotnih težav dijakov.

Na vprašanje, kako se njeno delo odraža v programu mednarodne mature, mi je šolska psihologinja povedala, da ob pomoči razrednika dijakom pomaga pri razumevanju predmetnika in sistema ocenjevanja. V posebnih primerih je nujna prisotnost prevajalca ali tolmača (splet 4). Pomoč znotraj šole in komunikacija s starši sta za dijakke odločilni, saj si je treba vzeti dovolj časa, da bi razumeli njihove strahove, občutke ogroženosti in travme. Nepoznavanje kulturnih razlik je lahko velik problem pri premagovanju težav najstnikov, ki jim mnogokrat pade motivacija, saj nimajo enakega predznanja in se počutijo neuspešni. Pomanjkanje občutka varnosti in sprejetosti sta bolj očitna pri mlajših dijakih, zato psihologinja poudarja, da je uspešna integracija v šolski in širši družbeni prostor lažja in hitrejša pri motiviranih, pozitivno-čustveno naravnanih in zrelih dijakih.

Na vprašanje, kako se vrednota multikulturnosti odraža v učnem načrtu mednarodne mature, sem dobila zanimive odgovore dijakov. Pri socialni antropologiji so naredili primerjavo

Nepoznavanje kulturnih razlik je lahko velik problem pri premagovanju težav najstnikov, ki jim mnogokrat pade motivacija, saj nimajo enakega predznanja in se počutijo neuspešni.

Karikatura:
Davor Grgičević

kulturnih, političnih in verskih vsebin v državah, iz katerih prihajajo dijaki, tako da so posamezniki na podlagi teoretičnih znanj predstavili tudi osebne izkušnje. Rusija, Slovenija in Italija se v tem pogledu v marsičem dopolnjujejo in tudi razlikujejo. Največ analiz primerov so raziskali pri geografiji, kjer so podrobno analizirali migracijske tokove na mehiško-ameriški meji, v Indiji, na Balkanu in trenutno begunsko krizo. Problem konformizma v družbi so preučili pri psihologiji in naredili primerjavo pogostosti tega pojava v različnih kulturah. Prav tako učni načrt pri predmetu psihologija pokriva tematiko predsodkov in stereotipov, ki se pojavljajo predvsem med mladimi, ki ne razumejo pojma drugačnosti. Širina učnega programa daje dijakom dovolj teoretičnega in praktičnega znanja za kritično presojo stanja in analizo dejstev, ki govorijo v prid sprejemanju multikulturalnosti.

Posebno priložnost medkulturnega dialoga so dijaki dobili ob mednarodnem dnevu jezikov, ko so pri uri angleščine dijaki iz različnih jezikovnih okolij izvedli tečaje spoznavanja tujih jezikov in usvajanja osnovnih fraz in dialogov. Vsi so uživali in se hkrati vživeli v vlogo sošolcev, ki so postavljeni v neznano kulturno in jezikovno okolje. Igra vlog jim je nazorno predstavila konkretne zagate in položaj tistih, ki se učijo nov jezik v tuji državi. Takšna praksa dokazuje, da se različne kulture medsebojno nadgrajujejo in obenem širijo svoje horizonte mišljenja (splet 5).

Učinkovitost in uspešnost integracije dijakov na šoli je odvisna tudi od vloge učitelja, ki se kot mentor in usmerjevalec pri aktivnostih med poukom in v okviru dodatnih obveznih vsebin pokaže kot pomemben dejavnik pri komunikaciji med dijaki, oblikovanju vrednot in analizi etičnosti dejanj dijakov. Sprejemanje drugačnosti, strpnost in medsebojno spoštovanje se postopoma razvijajo v bogastvu različnih kulturnih identitet dijakov in dijakin, ki sčasoma razvijejo empatijo do soljudi, kritično mišljenje, učinkovito sporazumevanje

in odgovornost do sooblikovanja medkulturnega sveta (splet 6).

Sklep

Izkušnje na mednarodnem oddelku Gimnazije Bežigrad kažejo, da je za uspešno vključenost dijakov, ki prihajajo iz drugih držav, potrebno veliko truda in sodelovanja med učitelji in dijaki. Začetne težave so pričakovane in jih je lažje premagovati s strokovno pomočjo. Učni načrt je zasnovan tako, da vključuje različne načine razumevanja medkulturnosti in ob zaključku srednješolskega izobraževanja drugojezičnost in kulturne razlike ne predstavljajo več težav, ampak most za vzpostavitev vezi med mladimi ljudmi.

Viri in literatura

1. Resman, M. (2003). Interkulturalna vzgoja in svetovanje. *Sodobna pedagogika*, št. 1, 60–79.
2. Splet 1: Aktivno za strpnost. internet. http://www.vlada.si/fileadmin/dokumenti/si/projekti/2015/begunci/Aktivno_z_strpnost_publikacija.pdf (dostopno 21. 1. 2018).
3. Splet 2: Pet ključnih sporočil za inkluzivno izobraževanje. https://www.european-agency.org/sites/default/files/Five_Key_Messages_for_Inclusive_Education_SL.pdf (dostopno 21. 1. 2018).
4. Splet 3: Izvajanje programa »Uspešnejše vključevanje otrok priseljencev v vzgojo in izobraževanje«. <http://www.medkulturnost.si/wp-content/uploads/2013/11/Program8.pdf> (dostopno 21. 1. 2018).
5. Splet 4: Integracija otrok priseljencev v šole v Evropi. http://www.eurydice.si/images/stories/publikacije/Integracija_otrok_priseljencev_v_sole_v_Evropi.pdf (dostopno 21. 1. 2018).
6. Splet 5: Multikulturalizem vs multikulturalnost, teorija in praksa Švedske in Slovenije. <https://share.upr.si/fhs/PUBLIC/diplomske/Doplihar-Janja.pdf> (dostopno 21. 1. 2018).
7. Splet 6: Vzgoja za multikulturalnost. http://dk.fdv.uni-lj.si/diplomska_dela_1/pdfs/mb11_petelinek-spela.pdf (dostopno 21. 1. 2018).